

meene gratie derhalve daar het sterkst en het meest principieel zijn, waar het zedelijk-godsdienstig leven in den gevallen zondar het machtig tegen algehele inzi-king wordt gevrijwaard; het rijkt zal die werking zijn, waar tegelijk ook het verstandelijk leven en het kunstleven opbloeit; en het zwakst zal de werking der gemeene gratie zijn, waar wel het verstandelijk leven of het kunstleven thier, maar het zedelijk-godsdienstig leven schade lijdt.

En houdt men dit nu in het oog, dan is de onderscheiden werking van de gemeene gratie en de meerdere verstandigheid van de kinderen der wereld boven die van de kin-deren des lichts, terstond duidelijk. Verstande-lijk en artistisch toch is de werking der ge-emeene gratie ongetwijfeld veel sterker onder de volkeren uitgekomen, dan onder Israël. De kunst in Israël is des noemens niet waard, zoo ge haar vergelijkt met de kunstontwik-keeling in Griekenland. Praktisch verstandelijk zijn de Egyptenaren vanouds en de Romei-nen in hun bloeitijd in veel hooger zin dan de Israëlieten. En wat het theoretisch ver-standelijke aangaat, zijn de beste denkers in Israël zelfs niet voor vergelijking met de uitnemendsten der Grieksche denkers vat-baar. Het blijft heel de historie door zooals het in de dagen van Tubalkaïn en Hiram was. Het geslacht van Seth staat in verstandelijk-practische ontwikkeling bij dat van Kain achter, en als Salomo een tempel voor God zal bouwen, moet de bouwmeester voor dien tempel uit het Hei-densche Phenicie komen. Het is altoos Mozes, die Gods volk zal leiden, maar die verstandelijk gevoeld wordt met de wijsheid der Egyptenaren.

Van elke poging om Israël op kunstge-bied of verstandelijk gebied boven de volkeren te verheffen, moet daarom worden afge-zien. In dit opzicht werkte de gemeene gratie onder Israël veel zwakker. De kin-deren der wereld waren kinderlijker en vin-dingrijker dan de kinderen des lichts. Maar dit gemis sloot zoo weinig de wer-king der gemeene gratie ook onder deze »kinderen des lichts" uit, dat veeleer juist de edelste werking der gemeene gratie, d. i. die op zedelijk-religieus gebied, onder geen volle zoo sterk is uitgekomen als bij hen, ook bij die personen, wien geen particuliere genade het hart vernieuwd had. Zelfs mogen we nog verder gaan, en zeggen, dat juist het niet-ut-komen onder Israël van de menselijke ont-wikkeling op verstandelijk gebied een kunst-terrein een Goddelijk bestel was, om alle kracht der gemeene gratie onder Israël op het éne zedelijk religieus gebied saam te trekken. Immers de uitkomst toont telkens, hoe zeer hooge ontwikkeling op kunstgebied en op verstandelijk terrein aan de zuivere zed-lijke ontwikkeling eener afbreuk doet. En onze slotsom is derhalve, dat Israël zeer zeker op velerlei ander terrein bij de vol-keren achterstond, maar dat het daarom zoo weinig van de gemeene gratie verstoken was, dat het veeleer alleen onder allen de hoogste werking der gemeene gratie, d. i. die op zedelijk-religieus gebied, eeuwenlang onderging.

CORRIGENDUM.

In ons artikel XIV sloop op blz. i kolom 5, regel 8 van boven, de drukfout in, dat voor: *altos laag blijven staan*, gedrukt werd; *altos lang blijven staan*.

„Een klein lid“.

Altos is ook de tong een klein lid, en roemt nochtans groote din-gen. Ziet, een klein vuur, hoe groo-ten hoop houts het aansteekt.

Jac. 3: 5.

De duldlooze zelfvertering der rampzaligen staat in geen woord der Schrift zoo hartnagrij-pend uitgedrukt, als in dat korte zeggen: »En zij kauwen hun tinnen van pijn“.

Op die tong trekt zich ten slotte de woede der onmachtzaam.

Als wie in de jaren zijner kracht tegen God streedt, ten slotte inzicht in niet meer kan, dan keert op het krankbed, bij het naderen van den dood, ja, soms tot in het sterven, de tong zich nog in vloek en lastering tegen den Almachtige.

Tot de dood er is, en ze zelfs nog in de eeuwig-held, om met den Psalmist te spreken, hun tong als een giftige slang tegen God zouden wil-len scherp (Ps. 110: 4).

Maar dan overmant, dan overweldigt hen de pijn der innerlijke zelfvernietiging.

En met het schuim wit op de lippen, bewij-ken ze ten leste in hun lasterend woorden, en kunnen niet meer, en kauwen zich de tong van pijn.

Die trek is niet toevallig gekozen. De Schrift moet in het tekenen der volende rampzalig-hed ook op de tong komen.

Jeus gaf bijna hetzelfde toen hij wees op de *hervorsing der tinnen*. Maar zelfs dit is nog het volste niet. In dat landkenneren uit zich nog iets. Daar woont nog de haat tegen Gods Ge-salfden Koning in.

Maar op het eind heeft ook dat uit.

Dan kunnen ze zelfs de tanden tegen God niet meer knersen. De innerlijke verbijzing maakt dat ze in hun pijn als in een donkeren kolk ver-zinken. En met die duldlooze pijn, in zwarten nacht, alleen, is het stikken van de tong het eenig weerwerk der wanhoop, dat hun nog rest om in te wringen tegen hun dondelijke rampzaligheid.

Het zijn niet meer de *verreken* die ze tegen de prikkels inslaan. Het is niet meer de vermetele *hand* die tegen den hemel wordt opgeheven. Het is niet meer het uitdagend *oog*, dat zich in hoo-vaardigheid voor God verhoogt.

Dat allen ligt met doorgesneeden zenuw mach-teloos.

Alleen de tong roert zich nog.

En die tong kauwen ze stuk van pijn.

Hij gebiedt en het staat er. God sprak: »Daar zij licht" en daar was licht. Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest zijnsmonds al hun heil.

Het Woord was in den beginne bij God, en het Woord was God, en er is geen ding ge-maakt, dat niet gemaakt is door het Woord.

De stem die uitgaat, het woord waarin de geest zich uit, het spreken Gods is de uitgang zijner almachtigheid.

Dat spreken, die stem, dat woord is daarom in het Beeld Gods besloten. Zonder de spre-kende stem is dat Beeld niet af. Eerst als die stem kan uitgaan, is het Beeld Gods het spre-kend Beeld des Eeuwigen geworden.

»Laat om menschen maken naar ons beeld en naar onze gelijkenis", hield dus vast in, dat de mensch een *sprekend* creatuur, een crea-tuur met de gave van het woord zou zijn; iets wat lichamenlijk beduidde, dat hem niet alleen het oog en oor, maar dat hem ook de tong in den mond zou worden gegeven.

Het oog neemt op, het oor ontvangt, maar de tong brengt voort, schept het woord, en doet kracht in taal van zich uitgaan.

Niet de tong van den leeuw, die slechts orgelt als een vanzelf werkend muziek-instrument.

Maar wel de tong des menschen, die aan ge-dachten klank, aan gewaarwordingen uiting, aan innerlijke wilsaandrift vorm en lichaam geeft.

De tong is nog lichamenlijk, maar ze is het instrument waardoor de mensch in het zienlijke het onzienlijke doet overvloeien.

In de stem gaat de ziel uit, en de tong die God u wonderbaar in den mond schiep, maakt dat uw ziel alsoo uitgaan kan.

Schrift-druk is slechts een vastleggen van wat de tong in stem en klank uitte. Een tweede en derde exponent: door God u verleend, om de wonderde macht van de tong te verhoogden.

Maar ook in schrift en druk blijft het een uitspreken van menselijke gewaarwordingen, menselijke aandoeningen, menselijke be-zielingen, menselijke gedachten, menselijke wilsopwekkingen, menselijke hartstochten, en deze zijn het die de wereld regeren.

Het geweld van de hand doet wel iets, vooral zoo die hand zich wapent, en oorlooft; maar toch op alle terrein van het menselijke leven, wint het ten slotte de geest, en die geest heerscht door het woord dat uitgaat.

»Wij zullen de overmacht hebben met onze tong", roepen en roemen de goddelozen (Psalm 12: 5). Het kind van God ervaart het pijnlijk en droef, hoe »hun tong een scherp zwaard is" (Ps. 57: 5). »Dood en leven zijn in het geweld der tong", getuigt de Sprekenddichter (18: 21). En Asaf klaagt het van de lasterende geweldigen, »dat hun tong op de aarde omwandelt" (Ps. 73: 9), als een macht die alles voor zich meerwerpt.

De hand moge tijdelijk heerschen, ten slotte wint altoos de geest, de gedachte het, door het woord der tong, waarin het uitgaat.

De tong heerscht in de wet en in het gebod, in de rechtspraak der goden en in het woord der koningen.

De tong heerscht in den veldheer die zijn be-velen geeft, en in den denker die de wereld der gedachten leidt.

De tong heerscht in het lied van den zanger en in de bezieling van den profeet.

De tong heerscht in den twist die uitgestreden, en in het vermaan dat op de ziel gebonden wordt.

De tong heerscht in wie onderwijst en opvoedt, en in wie wegsleedt door zijn spreken.

De tong heerscht in het gebod en in den vloek. In den lofsang en in den kreet des oproers.

Ze heerscht in het gerucht dat omwandelt op aarde. In de leugen die zich van mond tot mond voortplant. In den laster, in de smaadtaal, in de taal der verguizing. In den vloek, die God hoort.

Klein moest dus juist dat lid zijn, zooals naar de herinnering des apostels, steeds het kleine besteld is, om de machtigste werkingen te oetenen.

Glad dun de stang in den mond van het paard, maar niettemin heel het kolossale dier beheerschend. Smal het roer achter aan het groote schip, en nochtans heel het logge ge-vaarte omwendend. Of, toepasselijker beeld nog, één nietige vonk, en met een slag gaat het schot af of springt de mijn van dynamiet.

Het vuur zelf viamt op in tongachtigen vorm. Het is, naar luid van Jesaja, »de tong des vuurs, die de stoppen op het veld verteret" (5: 24); en als op den eenigen Pinksterdag God de Heilige Geest in zijn kerk nederdaalt, ziet de verwonderde schare op de hoofden der ver-koronen glinsteren verdeelde »tongen als van vuur".

Een Goddelijk symbool, niet van menselijke vinding, en daarom u van den halsbaard toe-sprekend, en in de wonderen van den Pink-sterdag u als met den vinger Gods aangewezen.

Het vuur viamt in *tongen*, en de tong viamt in *vuur*.

In vuur des Geestes, door God u in de ziel ontstoken, of ook ... in vuur, ontstoken uit de hel, en u het rad uwer geboorte in onheilgen gloed ontstekend.

Ook gij ontvingt dat wonder instrument der tong van uw God. Uw stem, uw woord, uw macht tot spreken. En in die tong, die u tot spreken bekwaamt, sneed God een der diepte trekken van zijn eigen Goddelijk Beeld in uw wezen in. En dat natuurlijk niet voor spel, maar met een hoog en ernstig doel. Om Hem te verheerlijken. Om u gemeenschap van mensch tot mensch te doen hebben. Om liefde uit te storten. Om te bidden, om te danken, om te zingen en te jubelen, zooals geen engelstem kan.

Schreidt ge nu reeds zoover in de heiliging van uw persoon voort, dat ge ook ginst merken op dit tong?

Ook dat kleine lid begon met bij u zoowel als bij anderen voortval van onbeduidendheid, van ijdelheid, van hartstocht, zelfs van zonde te zijn.

Herinner u maar van zoo menigen dag in uw leven, wat er dien lieven langen dag al zoo over uw tong uitgleed naar buiten. Vooral wie schier nooit swijgen kan, spreekt op éen enkelen dag zoo ontzettend veel af. En wat was het dan? Het Beeld Gods zocht ge dragen. Meest over uw tong zou dat Beeld Gods uitgaan. En wat was het, dat er over kwam? Niets zeggend ge-kenvel, achterklap, boze taal in nijd of toorn, ijdel gewets, hoogheid, eerzucht, zoo maar niet die »vuile taal" waar het apostolisch woord tegen ingaat.

Die zijn tong bewaart, bewaart zijn ziel, riep Salomo reeds voor straks dertig eeuwen. Reeds David leerde ons bidden: »Bewaar mij, Heere, dat ik niet sondige met mijne tong." Als hij voor God zijn gelofte stamelt, betuigt hij: »Mijn tong zal uw gerechtigheid vertellen, de uwe alleen". En de apostel herhaalt het: »Alle tong zal God belijden".

Is dan ook hier niet oorzaak voor elk kind

van God, om tot inkeer, om tot zelfonderzoek, om tot heiliger zelfbeheersching te komen?

Nog meest, zegt Jacobus, gaat het om en om bij »Heeren volk. Met dezelfde tong nu eens God loven, en dan den broeder lasteren.

Zoet en bitter uit eenzelfde fontein. En toch, ook daar moet ge niet op inslapen. Ook dat »kleine lid" moet getemd, moet in-getoemd, moet onder de macht des Heiligen Geestes komen.

Want weet wel, ook uw menscheijke tong kan niemand, kunt ook gij niet temmen.

De tong in den mensch, ook in u, temmen en daardoor heiligen, kan alleen de God, de Heilige Geest, die in uw woont.

Register op E VOTO.

Er is een naam-, zaak- en tekstregister op de vier Deelen van *E Voto* in gereed-heid gebracht, dat voor de premie-inteeke-naren op dit werk verkrijgbaar wordt ge-steld tegen den prijs van vijf en zeventig cents. Voor de overige koopers van *E Voto* tegen den prijs van een gulden vijf en twintig cents.

Premie-inteekenaren op *E Voto*, die dit Register in hun bezit wenschen te hebben, worden hiernede uitgenoodigd bij de abon-nementsgelden voor de *Herant* in Januari vijf en zeventig cents extra te voegen.

Zij, voor wie dit op opeens te veel mocht zijn, kunnen volstaan met in Januari 1897, in April 1897 en in Juli 1897 telkens bij het abonnementsgeld vijf en twintig cents op te zenden.

Aan alle premie-inteekenaren, tevens abonneenten, die hiernaar voldoen, zal be-doeld Register, zodra het van de pers komt, en de vijf en zeventig cents afbe-taald zijn, franco aan huis worden toege-zonden.

Amsterdam, 18 Januari 1897.

Een wolke als eens mans hand.

Het jaar 1896, dat achter ons ligt, was op kerkelijk gebied niet zonder bete-kenis.

Binnen de wanden onzer Gereformeerde kerk is de toestand in gunstigen zin gewij-zigd. Er is geen tooverkracht van de Synode te Middelburg uitgegaan, maar wel is op die Synode gebleken, dat wie achte het op haren en snaren te kunnen zetten, zich vergist had in de gesteldheid der geesten. Waar men waande door een oceaen gescheiden te zijn, bleek weinig meer dan een best met slappen polsstok overspringbare uitwatering tusschenbeide te liggen. De mannen die men zich neger-zwart had voorgesteld, bleken nu ze voor het voetlicht kwamen, hoogstens wat Levantsch getint te zijn. Zoo waakte van-zelf door het samenzijn de verflauwde broe-derlijke weer op. En onder zoo gunstig gesteunde was de gelegenheid schoon, een gelegenheid waarvan dan ook ruimschoots gebruik is gemaakt, om saam een historisch bad te nemen, en met iets van de bezieling der vaderen in het hart Zeelands aloude hoofdstad te verlaten.

Sinds nu leven we veel rustiger, onder veel kalmer gedijen, en bezien zelfs de pessimisten onder ons de dingen door min donker gekleurde bril.

Nu maar gebleken is, dat onderwerping aan den wil of zin van wien ook is uitge-slotten, en dat op niets anders wordt aan-gedrongen dan op een zich gevangengeven in den geest der vaderen, vervang wil-heid het tegenstribbelend verzet.

Hiertoe bepaalde zich echter de winste van 1896 niet.

Immers wie waarlijk de Gereformeerde belijdenis liefheeft, sluit zich niet op binnen hetgeen nu reeds kerkelijk op beteren voet ingestuurd is, maar blijft banden gevoelen aan wat, ook buiten ons institutief leven, in den boezem der Nederlandsche Her-vormde kerk nog niet geheel van den geest der vaderen verveerd is.

Al is het toch, dat velen in dit kerkge-nootschap bij ons slechts afgunst en vijand-schap te hunwaarts onderstellen, de zaak onderzochende zouden ze slechts een ge-bondenheid der liefde vinden.

Ongetwijfeld, we weerstaan bealst en son-der aarzelen de afdoeling van de waarheid, waarvan duizenden bij duizenden in dit ge-nootschap het slachtoffer worden. Niet alleen de doling der Modernen en der Groningers, maar ook die der Arminianen en Ethischen. Reeds sinds we in '78 het eerst uitkwamen, hebben we op dit punt nimmer zwakheid gekend, en het duidelijk uitgesproken, dat het standpunt ook der Ethischen op de proef onhoudbaar zou blijken.

En ook is het waar, dat de ijzeren band ons ergert, dien deze kerk in den vorm van haar reglementair genootschap om den nek draagt.

Maar wie zal ons dit cuvel duiden, die voor oogen ziet, hoe onze broederen in dit genootschap met ons tegen deze velerlei dwaling protesteerden, en met ons dit regle-mentair genootschap als in strijd met de Gereformeerde beginselen veroordeelen?

Ook van wat men lastert, dat belust-hed op het kerkelijk goed ons drijven zou, kan de hersenschim alleen spoken in het verwarde brein van wie ganschelijk vreemd is aan wat onder de Gereformeer-den verhandeld wordt.

Wat we alleen zoo vurig wenschen en be-geeren, is dat onze broederen in de Nederl. Hervormde kerk toch weer terug mochten keeren tot het kerkelijk beleven van hun Belijdenis, en dat ze, op wat wijs ook, weer in één kerkelijk leven met ons, den strijd voor de waarheid, Gode tot eere, en

ons volk tot heil, in dit goede land mochten voortzetten.

En juist te dezen opzichte nu werden de vooruitzichten, pas tien jaren na de Dole-antie, onmiskenbaar gunstiger.

Eer kon het al moeilijk.

Velen van hen, die tot 1886 in één ge-lid met ons stonden, en toen zich tegen ons stelden, moesten zich wel in hun ge-wroongen positie vastzetten. Dit was zeker diep te betreuren, maar het kon zielekun-dig schier niet anders. Bij deze mannen heerschte de geest der bitterheden. Laat ons er niet bij zeggen, waarom. En er ons liever in verheugen, dat zelfs velen der oudere broederen zich dezen demon der bit-terheid van het lijf hielden.

Maar natuurlijk bij een jonger geslacht kon weer objectieve waardeering, kon weer onpartijdig oordeel, kon weer een vragen naar eigen gedragslijn en eigen plichts-be-trachting opkomen.

En in dit opzicht nu deden we een schrede vooruit.

Hier en daar liet zich van Gereformeerde zijde weer een stem hooren, die voor de waarheid ook in het kerkelijk leven dorst uitkomen. Tegen de valsche theorie der autonomaansche kerkelijke berustingsleer werd nu en dan protest aangeteekend. Men was bedacht op het zoeken van een ander en beter standpunt. Hoe zwak ook nog, er was toch als de ritseling eens nieuwen levens.

Aan meer dan één hemelstreek een wolke als eens mans hand.

Iets waaraan we daarom waarde mogen hechten, omdat deze Gereformeerde broe-deren, konden ze zich, met kennis van zaken, in de eischen van het historische Gereformeerde leven gaan thuis gevoelen, steeds klaarder en steeds duidelijker zouden inzien, dat ze zich in een valschen toestand bevonden, waarin duurzaam voortleven, hun zelve ten slotte onmogelijk zal zijn.

En hierbij komt dan in de tweede plaats, dat ook de volgelingen der Ethische rich-ting vooruit of terug moeten, en hiervoor een oog beginnen te krijgen.

De Schriftcritiek geeft hier den doorslag. Want natuurlijk kan men, zelf orthodox opgevoed, nog wel van de Schrift op den Christus teruggaan, wyl men dan toch nog den »Christus der Schrift" behoudt, maar het tweede geslacht kan dit niet. Met de Schrift begint hun ook de »Christus der Schrift" te ontzinken.

Dit nu dringt sommigen hunner vooruit, reeds de valle in, die naar de dorre vlakte van het Modernisme doet af dalen. Maar ook doet het anderen huiveren, stilstaan op den weg en een schrede zijwaarts doen, met iets reeds in het hart van heimwee naar Gods heilige bergen.

Ook met het oog op deze dubbele gees-tesactie mogen onze Gereformeerde kerken toch gebieden zijn, »een brief van Christus" te zijn, een prediking van de kracht der waarheid in het leven.

En voorts zij er studie, zij er onderzoe-king der historie en der beginselen, en worde de vrucht der onderzoekingen in klaren vorm, en met den geur der rijpheid, onder het publiek gebracht.

Een tijd, zoo schoon en zoo gunstig, als we thans doorleven, keert niet licht weder.

Dat dan die tijd een vruchtbare zij voor onze toekomstige ontwikkeling, [en dat we, nalatende alle kleinste en enghartig ge-twist en gekibbel, in de volheid onzer manlijke kracht mogen arbeiden aan de heer-lijke taak, waartoe de Koning der Kerk ons roept.

Kerspel of Rondpreken.

I.

De vraag, of in grotere kerken »rond-preken met wijkindeling" op den duur het meest doeltreffende stelsel van beaar-beiding der gemeente zal blijken, is tot dusver niet met genoegzamen ernst aan de orde gesteld.

Men weet, hoe het vraagstuk staat.

In schier geheel de Christelijke kerk op aarde is ons »rondpreken met wijkindeling" eenvoudig onbekend.

Zoogoed als overal bestond steeds en bestaat nog het stelsel van kerspel-indeeling. Rondpreken en kerspelindeeling staan zoo tegenover elkander, dat bij rondpreken de onderscheidene predikanten eener zelfde plaatselijke kerk bij toerbeurt in alle ker-ken prediken, terwijl in het kerspelstelsel elk predikant aan één bepaalde kerk ver-bonden is, en dus ook, uitzonderingen nu daargelaten, aldoor in dat zelfde kerkge-bouw optreedt.

Wel zit er nog meer achter; maar voor de gemeente is dit het meest in het oog loopende, het sterkst sprekende onderscheid. De prediking vooral behoort den toestand der gemeente. Een gemeente met krachtige, deugdelijke, bezielde prediking wast en wint; en zoo ook als de prediking inzinkt, zinkt op den duur ook de gemeente in. Vandaar dat naar de prediking zich ook ten deze het oordeel regelt, en dat men heeft of kerspelstelsel, d. i. in hetzelfde kerkgebouw voor hetzelfde gehoor steeds denzelfden prediker, of het stelsel van »rondpreken", d. i. in alle kerkgebouwen bij toerbeurt alle leeraars en het gehoor wisselend naar den leeraar die optreedt.

En zoo nu de tegenstelling genomen, dan dient er allereerst op gewezen, dat het rond-preken pas drie eeuwen en slechts in een deel der Gereformeerde kerken bestaat, ter-wijl omgekeerd de Grieksche, de Luther-sche, de Roomsche, de Engelsche, de Doo-persche, de Methodistische en alle andere kerken, van wat naam ook, in beginsel het kerspelstelsel volgen.

Enkele Non-conformisten maken hierop wel een uitzondering, in zooverre sommigen hunner gansch geen plaatselijk-verbonden leeraars, maar alleen genootschapspredikers

kennen; maar ook dan nog geschiedt de toewijzing van zulk een prediker tijdelijk altoos aan één bepaalde kerk of kapel. En zoo ook weten we, dat enkele Lutherse regelingen ten deele van het Kerspel afwij-ken, maar toch altijd zoo, dat ze niet op onze lijn overkomen.

En wat bovendien alles afdoet, heel deze tegenstelling geldt natuurlijk alleen maar voor de grootere gemeenten met meer dan één leeraar en meer dan één kerkgebouw. In alle overige is van »rondpreken" een-voudig geen sprake, eenvoudig wijl, als er maar één kerkgebouw is, zelfs de tweede kerk voor het om en om prediken niet be-staat.

Houdt men nu in het oog, dat zelfs in onze Nederlandsche Gereformeerde kerken, waar het rondpreken er het meest vast inzit, de plaatsen met meer dan één predi-kant en meer dan één kerkgebouw slechts een zeer klein percent op het geheele cijfer uitmaken, en nog gaandeweg slinken, dan wordt het duidelijk, dat het stelsel van »rondpreken", dat buiten de Gereformeerde kerken zoogoed als nergens, en in de Gere-formeerde kerken alleen principieel in Neder-land, en zelfs dan nog alleen in de grootere gemeenten ontstond en stand hield, in niet één tienduizendste deel van de Christelijke kerk op aarde heerscht.

Toch ligt hierin op zichzelf nog geen veroordeeling voor dit stelsel. Het vieren van het heilig Avondmaal door aanzitting aan één tafel, is eveneens als het schier uitsluitend gebruik van de Psalmen voor den kerkelijken zang, slechts tot een zeer klein gedeelte, en dan nog schier alleen in Neder-land, beperkt, zonder dat hieruit ook maar in het minst voortvloet, dat zulks te ver-anderen zou zijn. Perziken zijn gemeenlijk zeldzamer dan stoofappelen. De wilg wint het van den ceder in het cijfer.

Wat we met onze eerste opmerking over de tegenstelling tusschen het stelsel van »rondpreken" en »kerspel-indeeling" be-doelen, is dan ook alleen, om aan ons Ne-derlandsch publiek het denkbeeld te ontne-men, alsof hetgeen onder ons gewoonte is, en wat wij ons haast niet anders kunnen voorstellen, regel op aarde zou zijn.

Dat beelid, wie niet verder ziet dan zijn eigen land en in dit land niet dan zijn naaste omgeving, zich zoo licht in.

Die indruk nu is onjuist.

En daarom was het noodig, eer we ver-der op dit onderwerp ingaan, het duidelijk voor onze lezers te maken, dat hetgeen onder ons te Amsterdam, te Rotterdam, te Utrecht enz. feitelijk bestaat, niets is dan een zeer, zeer geringe uitzondering op den overigen allerwegen onder alle natien en in allerlei soort kerken gevolgdten regel, dat ieder herder zijn eigen kudde heeft en zijn eigen lokaliteit, waarin hij voor zijn gemeente optreedt; is de kudde klein dan hij alleen, is die kudde groot dan met een ambtge-moot; maar toch altoos zoo, dat hij aan één gebouw en in dat gebouw aan de daar ge-regeld kerkende gemeentelieden verbonden is.

Zelfs in het land van Knoch, in het van huis uit Gereformeerde Schotland, bestaat in de Vrije Kerk, in de Vereenigde Pres-byteriansche kerken, niet ons stelsel als zoodanig.

Spurgeon, om nu een man te noemen, dien elk onzer lezers kent, predikte niet rond met zijn ambtgenooten, maar altoos in den eenen zelden Tabernakel.

Zoo is het in Amerika met De Witt Talmage.

Zoo is het met alle beroemde predikers uit het buitenland.

Men kan dus waarlijk niet zeggen, dat wie de vraag opwerpt, of allicht het kerspel-stelsel verkieslijke ware, een drijver van vreemde opinie is.

Veeleer dient de vraag gesteld, wat onze vaderen bewoog het kerspelstelsel, dat ook zij van hun jeugd gekend hadden, te laten varen, en of de verwachtingen, die zij van het door hen gekozen stelsel koesterden in vervulling zijn gegaan.

Oppervlakkige lieden plegen een ge-wichtig vraagstuk als hier aan de orde is, gemeenlijk af te doen met de echt Pelag-iaansche opmerking: »Altoos denzelfden Dominee hooren, ik zou er hartelijk voor bedanken. Ik ga waar ik wil en wil vrij zijn".

Toch gevoelt ieder, dat hierin niets spreekt, dan het Conservatisme van de Pelagiasche eigendunkelijkheid.

Immers op alle onze dorpen bestaat voor uwer broeders en zusters juist diezelfde toe-stand, waarvan gij zegt, dat hij voor u geestelijk onbruikbaar is.

Zija hun zielbehoeften dan anders dan de uwe? Of is het Godsbestel soms in verwarving geraakt, en is het bij ongeval dat niet alle geloovigen in steden wonen?

Men gevoelt, dat is geen redenceren. Ook hier moet naar beginsel gevraagd.

Beroeping of Oproeping?

I.

Tot dusver volgde men ten onzent de schier vaste gewoonte, dat wie in den dienst der Zending zou uitgaan, *zichzelven had aan te bieden*.

Het Genootschap, de Vereeniging, de Kerk, die zenden zou, *beriep* niet, maar *riep op*.

Dan verscheen er van hier of daar een jong man, die zin in Zending had, soms een die er innerlijke drijving voor gevoelde. Die jonge mannen werden dan opgeleid in een soort aparte opleidingsschool. En was dat afgelopen, dan liet men ze naar Indië gaan.

Zoo ging het bijna zonder uitzondering. Ieder vond het zoo natuurlijk. Critiek ont-brak geheel.

En zelfs toen in de Gereformeerde krin-gen allengs het besef ontwaakte, dat de Zending geen particulier bedrijf was, maar alleen van de kerk, als zoodanig, kon uit-gaan, en nader nog werd ingezien, dat de

te zenden in het am-wat de te oproeping.

De bro-kiesch mi-man die bleef toch.

In verb-hijna niet-licht ev-was het een stem-verleerde-aanbieden-kerk mij.

Nu ont-driede: amtelijke-Heiligen.

Een va-jongen.

Dominee-onder de-beeld zulk-wortd er-achter de-Men ziet-hoogere-om Domi-ze pas 1-dit uit. 1-dingen dan-zegt: Zo-den? —

zeggan-w-dan is di-voorstand.

En toel-Voorzietig-held, met-zijn kerke.

Want e-is, kunt g-een andere-opleidden, 23, 24 e-deden, zic-gebied ve-stonden a.

Het lee-dualistisch-krachtadig-roeping te-opleiden. I-dit is op-predikers i-zoodra me-verheffen, opleiding i-der historie-gemeene i-perch de-miskennen.

De gew-en zal bli-menscheijk-werking, v-treft, bepa-studeeren; menscheijk-zijn raad v-ken toeben.

Meest v-studie, de i-der dat d-klar en h-roeping be-in Gods v-opvoeding, uit zija slay-ontvangen-wel met l-arbeiden; t-ping van-heel iets a.